

## Omorganisationen av den finska rätts- och kriminalstatistiken.

En överblick av dr. VELI VERKKO

I slutet av år 1930 utkom tredje och sista bandet av publikationen »Brottsligheten år 1927«, behandlande personer som undergå straff. Genom denna publikations fullbordande har ett vittomfattande, långvarigt arbete för nydaning av den finska rättsstatistiken i huvudsak bragts till sitt slut. Därför torde en kort översikt av denna reform vara här på sin plats.

De första statistiska publikationerna i Finland på rättsväsendets område voro prokuratorns årliga »berättelser om civila rättegångsärendena och brottmålen i landet« för åren 1843—1890. De ganska bristfälliga uppgifterna i desamma härrörde från vederbörande underdomäre, vilka det ålåg att ifylla för ändamålet fastställda formulär.

I ett nytt skede ingick rättsstatistiken år 1891. Från och med detta år kom statistiken till största delen att grunda sig på primärmaterial, som av domstolarna insändes dels i *utdrag ur domlängderna*, dels åter i s. k. *personuppgifter* angående »grova brott«, d. v. s. angående personer, som i första instans blivit dömda till döds- eller tukthusstraff (eller avsättning.<sup>1)</sup> Statistiken blev betydligt utvidgad och sönderföll i tvenne delar, sålunda att den första innehöll uppgifter om antalet och arten av de av domstolarna hand-

<sup>1)</sup> Personuppgifterna hava senare ersatts med s. k. *personkort* som basera sig på straffregistrets straffuppgifter.

lagda målen och ärendena (den s. k. arbetsredogörelsestatistiken), medan den egentliga kriminalstatistiken ingick i den senare delen. Betydelsen av reformen underströks genom publikationens införlivande med Finlands officiella statistik, varav den utgör XXIII serien.

Till sitt innehåll förblev denna publikation nästan oförändrad från år 1891 ända till 1920-talet. Under denna långa period hade förhållandena så mycket utvecklats och förändrats att en reform av rättsstatistiken var påkallad. Detta var i synnerhet fallet med den kriminalstatistiska delen. Brottslighetsfrekvensen i landet hade under självständighetstiden avsevärt ökat och erfordrade en mångsidigare belysning.

Tidpunkten för en omfattande nydaning av rättsstatistiken var således särdeles lämplig.<sup>1)</sup>

Vid reformens genomförande måste uppmärksamheten främst riktas på kriminalstatistiken. Därvid ansågs det ändamålsenligt, att *kriminalstatistiken* beträffande åtalade och sakfälda personer avskildes från arbetsredogörelsestatistiken, som behandlar domstolarnas verksamhet, till en *självständig publikation*.

Inom kriminalstatistiken hade härintills speciellt den på personuppgifter (personkort) baserade statistiken varit bristfällig. Den innefattade, såsom redan nämndes, endast uppgifter rörande till döds- eller tukthusstraff (eller avsättning) dömda och därtill knapphändiga sådana. Nu införlivades med dessa ett dubbelt så omfattande material, *personkorten* över till *fängelsestraff* i första instans dömda (senare tillkommo *personkorten* över till *allmänt arbete* förordnade). Samtidigt utökades innehållet betydligt. Ett särskilt omnämnande förtjäna uppgifterna om tidigare avstraffade, vilka uppgifter nu blevo genomgående reviderade och utökade.

<sup>1)</sup> Beträffande planen för reformen, se närmare min artikel »Rikostilastomme laajentamisesta», (»Om utvidgning av kriminalstatistiken.») Yhteiskuntataloudellinen aikakauskirja 1925, s. 49—59.

Även de från domlängdsutdragen extraherade uppgifterna blevo nu mångsidigare och mera detaljerade än förut.

Nu nämnda reformer hava förverkligats i den år 1927 utkomna publikationen »Brottsligheten år 1925« (Rättsstatistik No. 37), vilken i det nuvarande kriminalstatistiska systemet ingår såsom band II i publikationen »Brottsligheten« under rubrik »Åtalade«.

Men härmed hade kriminalstatistikens omdaning ej slutförts. I programmet ingick även dess utvidgande med *nya statistiska undersökningar*. Den tidigare statistiken hade enbart behandlat den av domstolarna konstaterade brottsligheten. För dess förfullständigande erfordrades statistiska data om den av polismyndigheterna konstaterade brottsligheten, vilken kommer mycket närmare den verkliga brottsligheten än den av domstolarna konstaterade.<sup>1)</sup> Då densamma åstadkommes snabbare än den sistnämnda, har den ett betydande direkt kriminalpolitiskt värde. Ifrågavarande statistik tillkom på grund av den 11 december 1926 fattat beslut och år 1928 utgavs den första polisstatistiken, som hänförde sig till år 1927 och utgjorde I bandet i publikationen »Brottsligheten«<sup>2)</sup> under rubrik »Brott som kommit till polisens kännedom«.

De personuppgifter om brottslingar, som erhållas från domstolarna äro jämförelsevis knappa och en utökning av dem stöter på allvarsamma hinder. Endast fängvårdsmyndigheterna kunna lämna mera detaljerade personuppgifter.<sup>3)</sup>

<sup>1)</sup> Jfr. min undersökning »Kriminalstatistiken och den verkliga brottsligheten«, Nordisk Tidskrift för Strafferet 1930, särskilt s. 98 och 99 samt s. 125.

<sup>2)</sup> För erhållande av möjligast färskas uppgifter publiceras på finska kvartalsvis en resumé av polisstatistiken under namn »Neljännen tilasto poliisin tietoon tulleista rikoksista«, »Kvartalsstatistik över brott som kommit till polisens kännedom«.

<sup>3)</sup> Detta har *Franz von Liszt* redan för ca 40 år sedan framhållit. I sin avhandling »Kriminalpolitische Aufgaben« (v. *Liszt*, Strafrechtliche Aufsätze und Vorträge, Erster Band, Berlin 1905, s. 316—317) anför han bl. a. följande »Ich bin mir weiter auch darüber klar, dass es äusserst bedenklich wäre, den Inhalt der von den Gerichten auszufüllenden Zählkarten zu vermehren. Aber

Visserligen hänföra uppgifterna sig icke i detta fall till sakfällda, utan till dem, som undergå straff eller till fängkontingenten, men denna omständighet verkar ej mycket på sak. I anseende härtill väcktes förslag om överförande av fängvårdsstatistikens personstatistiska del till rättsstatistiken och vann detta förslag godkännande den 13 dec. 1926. Den nu utkomna statistiken »Personer, som undergå straff» utgör, såsom ovan nämnts, III bandet i publikationen »Brottsligheten».

Samtidigt som den personstatistiska delen av fängvårdsstatistiken överförts till rättsstatistiken, har genomgripande förändringar vidtagits beträffande källmaterialet. Tidigare infördes uppgifterna om fångarna på fastställda blanketter. Detta system har nu övergivits, i det för varje tukthus- och fängelsefänge ävensom för varje till allmänt arbete hållen person utskrivs ett s. k. *fångkort*.<sup>1)</sup>

För att kontrollera uppgifternas riktighet fogas till varje fångkort motsvarande personkort över de till tukthus- och fängelsestraff i första instans dömda ävensom de av landshövdingarna till allmänt arbete förordnade personerna (källmaterialet till »Brottsligheten II», jfr. ovan s. 75—76). Genom att sålunda uppgifterna om fångar överförts från blanketter på kort och genom att personkorten, som insamlats för andra ändamål, förenats med dessa, har en vetenskapligt exakt och tillfredsställande bas skapats för fångstatistiken. Detta bör ock anses som denna statistiks huvudsakligaste vinning. En utökning av fångkortet med enskilda frågor liksom ock anställandet av specialenkäter vållar inom detta system inga svårigheter.

meiner Meinung nach sind es auch gar nicht die Gerichte, sondern die Organe der Gefängnisverwaltung, welchen die Erfüllung dieser neuen Aufgabe zu übertragen wäre. Eine nach einheitlichen Grundsätzen für das ganze Deutsche Reich geregelte Gefängnisstatistik könnte das Urmaterial für die kriminal-biologischen und kriminal-soziologischen Arbeiten des Kaiserlich statistischen Amtes liefern.

<sup>1)</sup> Endast uppgifterna om bötesförsonare utskrivs på blankett.

Sälunda bildar landets kriminalstatistik från och med år 1927 ett enhetligt system, som omfattar trenne band och så allsidigt som möjligt belyser brottsligheten.

Tidigare har redan framhållits, varför kriminalstatistiken och den s. k. arbetsredogörelsestatistiken kommo att utgöra skilda publikationer. Beslut om denna förändring fattades våren 1926, då tillika förordnades, att den sistnämnda framdeles skulle utkomma som *två-årspublikation*. På grund härav utkom år 1929 publikationen »*Domstolarnas och överexekutorernas verksamhet åren 1925 och 1926*«, med nyredigerad text. Den 15 november 1926 fastställdes av justitieministeriet en ny *nomenklatur för tvistemål*, som från och med början av följande år skulle av domstolarna iakttagas med avseende å domlängdsutdrag. Sälunda kan ifrågavarande nomenklatur tagas i bruk i den nästutkommande två-årsstatistiken, för åren 1927 och 1928. Tvistemålen's uppdelning i arbetsredogörelsestatistiken har härintills varit synnerligen bristfällig.

Således har rättsstatistiken i sin helhet blivit omdanad med beaktande av landets förhållanden och i synnerhet det bekymmersamma brottslighetstillståndet. Det är att hoppas, att det sälunda tillkomna kunskapsmaterialet icke förblir oanvänt i kampen mot brottsligheten.

---